

si učenik tudi izobražuje jezik in spisovanje. Če se hoče kdo do dobrega naučiti jezika, t. j. da ga more prav, na tanko in gladko govoriti, ne stori boljšega, če bere izvrstne spise in se peča z izobraženimi ljudmi. Kdor se ne vadi gladko govoriti in spisovati, pozabi kmali tudi še to, kar je že kdaj vedil. Učenik, ki ne bere, se kmali pozná pri poduku, ker se mu sem ter tje beseda zavira in uida. Kaj pa naj učenik bere, da se bo za svoj imenitni stan naj bolje izobraževal in učil? — Učenik naj bere le to, kar se naj bolje strinja z njegovim delom; zraven pa naj se vedno varuje, da se pri branji ne preobjé, t. j. da bere le toliko, kar more prebaviti, in da ne sega čez mejo svojih dušnih moči. Preveč časopisov brati, ni prav dobro; bolje je, da jih učenik manj, pa dobre dobro prebira. Nespametno pa je tudi, če kdo predaleč sega in vse časopise neusmiljeno sovraži in jih psuje kot prazno pisarijo, dobičkarijo i. t. d. Dobri učenik ne more nikakor shajati brez kakega pedagoškega časopisa. Če tega nima, ne vé, kaj se godi na učiliškem polji in kako se spreminja in napreduje duh časa. Tudi kak dober političen časopis naj bere učenik, da more tudi prostemu ljudstvu to in uno razložiti, če je treba. Posebno dobro je tudi, če učenik rad bere zgodovinske, naravoslovne in potopisne spise. Kadar pa bereš, beri vselej po kakem redu, ne zmešano, kakor se ti ravno poljubi. Kakor se pri jedi ne smejo jedila neredno mešati, tako tudi pri branji ne, če hočeš, da ti bo dobro teknilo. Nikdar pa ne beri, da bi ne imel peresa ali čertalnika v roki, to je: pri branji si moraš vse imenitnejše reči zapisovati, da si jih ložeje v glavo vtisneš in hraniš za splošno rabo. — Človek, ki je kaj bral, se kmali pozná po obnašanji in govorjenji, vidi pa se mu tudi, kaj in kako je bral. Prizadevajmo si tedaj, da bomo dobre reči in te prav brali in s tim koristili sebi in drugim!

A.

Keršanska odreja.

Govorili smo v sostavkih pod tem naslovom *) že od splošnih vodil, kako mladino od hudega odvrāčevati in k vsemu dobremu napeljevati. Ostané nam zdaj še od posebnih vodil go-

*) Glej „Uč. Tov.“ t. II. l. 6.

voriti, kako mladino od posebnih pregreh in razvad odvrtačevati in k posebnim čednostim napeljevati. Začnemo toraj s prvimi poglavitnim grehom.

I.

N a p u h.

„Napuh je začetek vsega pogubljenja“, tako Bog sam govori v sv. pismu. Je pa napuh dvojin: notranji in vnanji. Kar notranji napuh ali prevzetnost zadeva, naj učitelj svojim učencem in učenkam razjasni, da prevzeten človek samega sebe slepi, ker ne vidi in ne spozná svojih lastnih slabost in pomanjkljivost, se boljšega misli, kot je, si omišlja čednosti, ki jih nima, in ne vé, da prevzetnost človeku vso notranjo in pravo vrednost odvzame in mu samo vnanjšino ali lupinjo pusti. Naj otrokom tudi dopové, da tisti, kdor druge zaničuje, se s tim samega sebe zaničljivega stori. Ker je pa prevzetnost že ljudem toliko zoperna, koliko bolj še le je zoperna Bogu neskončno svetemu! To vidimo že iz tega, ker je Bog zavolj prevzetnosti celo angele, ki so se v tem pregrešili, v pekel zaverget. Jezus sam je rekel, da so tisti, ki dobre dela zavolj hvale pred ljudmi opravljajo, svoje plačilo že tukaj prejeli, in ga toraj v večnosti nimajo upati. On tudi sam pravi, da, kdor se povikšuje, bo ponižan. Po njegovem zgledu so se tudi njegovi aposteljni in učenci radi poniževali. Zato tudi sv. apostelj Peter pravi: „Bog je prevzetnim nasproti, in le ponižnim daje svojo gnado“.

To je rečeno od notranjega napuha ali od prevzetnosti, po kateri si človek od samega sebe veliko domišlja, druge pa zaničuje.

Kar pa vnanjo prevzetnost ali napuh v obleki in obnašaji zadeva, imajo sicer starši veliko večji priložnost, pravico in dolžnost, da to pregrešno razvado zatirajo; vendar pa tudi kersanski učenik s pravo previdnostjo, skerbnošjo, serčnim prigovarjanjem in opominjevanjem v ti reči more veliko odverniti in veliko storiti, ako mu je prav pri sercu časni in večni blagor mladine. Zatoraj naj zastran te pregrehe tako ravna:

a) Naj otrokom dopové, da je oblačilo človeku še le po doprinesenem grehu potrebno postalo, da nam je zato še le znamnje, da smo grešniki in da smo zaslužili, na večno zaver-

ženi biti, da se imamo po takem zavolj oblačila še le poniževati, ne pa prevzetovati z njim.

b) Naj jim dopové, da smo se kristijani vsi pri zakramentu sv. kersta vsemu napuhu odpovedali, da bi toraj še naj potrebnjšega zakramenta ne bili mogli prejeti, ko bi se ne bili napuhu odpovedali, ali pa, ko bi se bilo že takrat za gotovo vedilo, da se bomo prevzetno ali ošabno nosili. Kdor se tedaj prevzetno ali nečimerno nosi, prelomi kerstno obljubo, in se že s tim hudo pregreši.

c) Naj jim dopové, da denar ali blago, ki ga imamo, prav za prav ni naše, temuč božje; zatoraj ga moramo le po božji volji obračati. Tedaj ne trositi ga za nečimerno obleko ali druge nepotrebno reči, temuč, kolikor ga kdo čez svojo potrebo ima, z njim dobro storiti in ubogim pomagati.

d) Naj jim dopové, kako strašno veliko grehov lastnih in tujih se po nečimerni obleki med ljudmi godi. V sercu tistega ali tiste, ki se nečimerno nosi, se redi častilakomnost, želja ljudem dopasti, povikševanje samega sebe. Iz tega pa pride tudi pohujšanje in zapravljanje, se budi hudo poželenje in želja v nečimernosti druge posnemati.

e) Naj jim dopové, da življenje kristijana, učenca Jezusovega, ima biti življenje poniževanja, pokorjenja, zatajevanja in premagovanja samega sebe; če ni nad nami takega življenja, nam keršanstvo malo pomaga, in še le hujšo sodbo pripravlja. Prevzetnost v oblačilu pa svet pači, ga dela mehkužnega, mlačnega, zapravljivega, nezderžnega in nečistega in ga v tavžent drugih zmot zapelje, ki so keršanstvu v nečast in le neverstvo oživljajo.

f) Naj jim nadalje pokaže, da se z ošabnostjo v oblačilu stvarnik sam zaničuje, ker se s tacim zmišljevanjem njegovo delo pači s tim, kar je hudič znašel. Bog je tudi serce vstvaril, da bi njega ljubilo in se njegove postave držalo; kdor se pa rad prevzetno oblači, svoje misli na nečimerne cunje obrača, se stvarnika in njegove postave ne spomni in se svoje lastne in prave vrednosti čisto spozabi, ter svoj večni cilj in konec v nemar pusti.

g) Naj jim še pové, da je ošabnost v oblačilu zoper spodobnost in stan vselej zunaj spisano spričevanje znotraj že popačenega, nikoli pa nedolžnega serca.

h) Naposled naj otrokom pred oči stavi, kako smešno,

nespodobno in gerdo bi bilo, ko bi berač, kadar gre koga milošne prosit, iskal prevzetno napraviti se. Tudi mi vsi smo pred Bogom berači, ki hodimo v cerkev prosit ga potrebnih dobrot; toraj bi bila prevzetna noša tudi za nas vse smešna, nespodobna in gerda oprava. Nič pa ni bolj nepristojnega in neumnega, kakor v prevzetnem oblačilu iti k zakramentu sv. pokore in sv. obhajila — v ošabnosti, tančici, židi prav omreženi in v šopirnem oblačilu grehe svoje objokovati in obžalovati in k kralju naj ponižnišemu bližati se. V takem stanu smo pač bolj pripravi njegov serd na se klicati, kakor pa milost njegovo si sprositi in pridobiti. Saj pravi sv. evangeli: „Kdor se povikšuje, bo ponižan“.

Dosti izrekov sv. pisma stare in nove zaveze, nauk sv. aposteljnov in drugih svetih učencikov nam obilno spričuje, kako zoperna pred Bogom in kolike kazni vredna je prevzetnost notranja in vnanja. Ne najdeš ga nobenega svetega učenika, kateri bi ti napuh ali nečimernost poterdil. Jezus sam, vsega-mogočni, neskončno modri in sveti Bog, se je tolikanj ponižal, zato pa tudi samega sebe v zgled ponižnosti postavil rekoč: „Učite se od mene, ker ja z sem krotak in iz serca ponižen“. Le ponižnost dá vrednost in ceno vsim drugim čednostim; brez ponižnosti tudi druga čednost nobena nič ne velja. Le ponižnost človeka v resnici prikupi Bogu in ljudem. Le ponižnost notranja in vnanja mu vse potrebne gnade pri Bogu nakloni. Prav lepo pravi sv. Avguštin: Glejte velik čudež, gospod je visok: če se vzdiguješ, beži od tebe; če se ponižuješ, se poniža do tebe. — Da se napuha toliko gotovše obvarješ in se prav v ponižnosti ohraniš, premišluj zlasti kratke pa tehtne besede, klere je Bog, pravični sodnik, sam nad človekom izgovoril: „Spomni se človek, da si prah in da se boš v prah zopet povernil“.

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Vse kar je Kumerdaj navedel, da bi dokazal, kako potreba je ljudstvo boljše podučevati, overgel je Jabacin. Rekel je, da tisti, ki zna brati in pisati, zavoljo tega verskih in natornih reči ne bo bolje razumel, pa tudi ne bo pridnejši v